

ללומדים שלום וברוכים הבאים,

לפניכם חלק ב' של ערכת הלימוד "הכרת המחשב והאינטרנט לאזרח הוותיק – אזרחות דיגיטלית".

התפיסה העומדת בבסיס הערכה היא שכישורי חיים בעולם הדיגיטלי נדרשים מכל אזרח כחלק ממיומנויות המאה ה-21. פיתוח השימוש באינטרנט כתשתית לתקשורת, לשירותים ולמידע – בקרב כל קבוצות האוכלוסייה – חיוני לצורך שיפור איכות חייהן ולהשתתפותן בשיח החברתי.

בעזרת החוברת שלפניכם (חלק ב' של הערכה) תוכלו ללמוד לשלוח דואר אלקטרוני, לשלם חשבונות ולעשות קניות באינטרנט (בלי לצאת מהבית), לשוחח ולקיים שיחת וידאו ברשת, להשתתף בדיונים, לשחק וליהנות ממאגרי המידע העצומים במגוון תחומי הדעת השונים, כולל לימוד אמצעי הזהירות הנדרשים. חלק א' עוסק בהכרת סביבת העבודה, מעבד התמלילים והדפדפן. בתוך זמן קצר יחסית של למידה והתנסות בעזרת החוברת תשיגו מיומנויות שליטה במחשב, תלמדו בהדרגה כיצד להפעילו, לכתוב מסמכים במעבד תמלילים ולעשות שימוש ראשון באינטרנט. בחלק ג' תוכלו ללמוד כיצד לפתוח חשבון ברשת החברתית פייסבוק ולהשתמש בה בהתאם לרצונותיכם ולמידת הפרטיות המתאימה לכם.

האינטרנט מאפשר ריכוז ופיתוח מגוון משאבי ידע אנושיים בעזרת שיתוף ידע בין אנשים ובין קבוצות. צברתם ידע וניסיון חיים במגוון תחומים ואנו רוצים שיתפסו מקום נכבד יותר במרחב הדיגיטלי, לכן אנחנו קוראים לכם להתמיד בלימוד. ההנאה מובטחת!

בברכה,

שם המדריך: _____

צוות פרויקט "אינטרנט והאזרח הוותיק"

איגוד האינטרנט הישראלי

על איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)

איגוד האינטרנט הישראלי הוא גוף בלתי תלוי שהוקם בשנת 1994 ומנוהל על ידי תשעה חברי הנהלה הפועלים בהתנדבות. האיגוד פועל מתוך אמונה כי האינטרנט מגיע לכולם. אנו מפתחים ומשפרים שירותי תשתית החיוניים לקיום הרשת בישראל ולתועלת כלל אזרחיה. אנו פועלים למימוש יתרונותיה תוך שמירה על אופייה הפתוח והגלובלי ותוך קידום תכנים איכותיים וחופשיים לשימוש הציבור. אנו מפעילים תכניות רבות בקהילה לצמצום הפער הדיגיטלי, להטמעת תרבות דיגיטלית ולהגברת המודעות לגלישה בטוחה. כמו כן, אנו מייצגים את ישראל במסגרות בינלאומיות בעלות חשיבות רבה לקביעת עתיד האינטרנט.

פעילות האיגוד למען צמצום הפער הדיגיטלי נועדה להרחיב את מעגל המשתמשים באינטרנט בישראל תוך הטמעתו ככלי לשיפור איכות חייהם של אלה שטרם התנסו ביתרונותיו. משנת 2003 מוביל ומפעיל האיגוד את פרויקט "אינטרנט והאזרח הוותיק" בשיתוף אש"ל – ג'וינט ישראל, ובהמשך נרקמו שיתופי פעולה עם ארגונים נוספים.

במסגרת פרויקט זה יזמנו והפקנו ערכת הדרכה בשם "הכרת המחשב והאינטרנט לאזרח הוותיק – אזרחות דיגיטלית", המותאמת לצורכיהם של אזרחים ותיקים. פיתוח הערכה לווה במחקר שזיהה צרכים מיוחדים הקשורים לגיל ולפער הדורות. הערכה זמינה לכול באתר האיגוד: isoc.org.il (ערכות הדרכה). מומלץ להיעזר תחילה במדריך לאיתור החומרים ולמידתם.

מחקרים שונים שפורסמו לאחרונה בארצות הברית ובבריטניה מצביעים על שימוש הולך וגובר באינטרנט בקרב אזרחים ותיקים, שדיווחו כי הדבר חיזק את הקשר שלהם עם בני משפחתם ועם ידידיהם. לדבריהם, עצם ההתנסות והשימוש באינטרנט הסבו להם תחושת שותפות ושייכות לאוכלוסייה הצעירה יותר.

פעילות נוספת של האיגוד במסגרת הפרויקט:

- איסוף מידע על מוקדי פעילויות הדרכה אפשריים ופרסומם.
- יצירת שיתופי פעולה לקידום הדרכות עבור אזרחים ותיקים.

קורסי הכרת המחשב והאינטרנט עבור אזרחים ותיקים מתקיימים בכמה מודלים שנוצרו על ידי שיתופי פעולה עם ארגונים שונים:

- **"אינטרנט והאזרח הוותיק"**. במסגרת שיתוף פעולה עם **אשל – ג'וינט ישראל** שולבו סטודנטים מקבלי מלגות, המדריכים גמלאים במועדונים ביישובים שונים בארץ. פרויקט זה לווה במחקר שנערך בשנים 2007–2008, שבחן את יתרונותיה ואת חסרונותיה של התכנית באמצעות תשאול המדריכים והמודרכים במהלך הפרויקט. מסקנות והמלצות המחקר יושמו בערכת הדרכה זו. תוכלו למצוא באתר האיגוד גרסאות נוספות לערכת הדרכה זו וכן פרק בנושא הרשת החברתית פייסבוק.
- **"הקשר הרב-דורי" – משרד החינוך**. אזרחים ותיקים המגיעים לבתי הספר, מודרכים על ידי תלמידים במיומנויות מחשב ואינטרנט. ההדרכה מבוצעת תוך דגש על שימור סיפורי חיים של המבוגרים כחלק מתיעוד ההיסטוריה במאגר ארצי. התכנית מופעלת בכל רחבי הארץ בבתי ספר יסודיים וחטיבות הביניים משנת 2003.
- **המשרד לענייני אזרחים ותיקים**. משנת 2010 מפעיל המשרד כ-200 סטודנטים בשנה המדריכים אזרחים ותיקים ברחבי הארץ בעזרת ערכת הדרכה זו. כמו כן, מתקיימים קורסים נוספים המתבססים על חומרים אלה, בארגון יועצים לאזרחים ותיקים ברשויות ובמרכזי תכנון יישובי (מת").
- **פרויקט להב"ה – לקידום לימודי האינטרנט בישראל ולצמצום הפער הדיגיטלי**. מרכזים אלה מקיימים הדרכות, ללא עלות, לקבוצות גמלאים על ידי מדריכים מטעמם. הפעילות מתקיימת מבוקר עד לילה בכ-25 מרכזי להב"ה הפזורים ברחבי הארץ.
- **המחלקה ליעוץ לקשיש במוסד לביטוח לאומי**. המחלקה מקיימת הדרכות לאזרחים ותיקים מטעם מדריכי מחשבים גמלאים בבתייהם.
- **012 סמייל – תורמים לקהילה**. חברת 012 סמייל הצטרפה ליוזמת האיגוד ובמסגרת הפרויקט הנחו עובדיה ומתנדבי "יד שרה" קורסים מיוחדים לבני גיל הזהב, שנועדו לפתח אפיק תקשורת נוסף עם הילדים ועם הנכדים.
- **החברה למתנ"סים**. החברה עורכת קורסי מחשב ואינטרנט לאזרחים ותיקים במעבדות מתנ"סים ביישובים רבים בארץ. למידע אפשר לפנות אל המתנ"ס המקומי.

ערכת לימוד מותאמת לאזרח הוותיק – איגוד האינטרנט הישראלי יזם והפיק את הערכה המתבססת על מחקר מלווה בפרויקט "אינטרנט והאזרח הוותיק" בשנים 2007–2008.

תודה לעורכי המחקר ולמשתתפיו: ייזום הפרויקט וניהולו – נאוה גלעד; ליווי הפרויקט – מיכל הס ונאוה גלעד; רכזת הפרויקט – מיכל הס; מחקר וייעוץ – ד"ר טובה גמליאל; פיתוח, הדרכה וכתיבה (מהדורה קודמת) – גילה גרטל; פיתוח, הדרכה וכתיבה (מהדורה נוכחית) – זהר עמיהוד, הוצאת הוד-עמי.

אפשר להוריד/ להדפיס חינם את ערכת הלימוד לאזרח הוותיק, הכוללת חוברות הדרכה, מצגות הדרכה וערכה למדריך, בכתובת: <http://isoc.org.il/senior/materials.html> (ערכה זו).

CC חלק מהזכויות שמורות לאיגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)

- הנך רשאי להעתיק, להפיץ, להציג ו/או לבצע את היצירה רק בתנאים שלהלן:¹
- עליך לייחס את היצירה לבעל זכויות היוצרים – איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר).
 - אינך רשאי לשנות, לעבד או ליצור יצירה נגזרת בהסתמך על יצירה זו, אלא ברשות מפורשת בכתב ומראש מאיגוד האינטרנט הישראלי.
 - אינך רשאי להשתמש ביצירה לצרכים מסחריים. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא ביצירה זו אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב ומראש מאיגוד האינטרנט הישראלי.
 - בכל שימוש חוזר ביצירה או הפצתה, עליך להבהיר למשתמשים את התנאים לעיל.

צרו קשר

נאוה גלעד, אזרחות דיגיטלית וצמצום הפער הדיגיטלי
מיכל הס, רכזת אינטרנט והאזרח הוותיק וכישורי חיים לאזרחות דיגיטלית
אפשר לכתוב אלינו גם לכתובת הדוא"ל
בקרו באתר איגוד האינטרנט הישראלי שכתובות

nava@isoc.org.il
michal@isoc.org.il
hasbara@isoc.org.il
www.isoc.org.il

¹ הגדרת זכויות השימוש בחומרים לקוחה מאתר <http://creativecommons.org.il/>

תוכן עניינים

חלק ב' (ספר זה):

	ללומדים שלום וברוכים הבאים על איגוד האינטרנט הישראלי
167.....	ערכת לימוד הכרת המחשב והאינטרנט לאזרח הוותיק – הקדמה
169.....	אינטרנט – חיפוש מידע באינטרנט וארגונו
170.....	מטרות היחידה: חיפוש מידע באינטרנט וארגונו
171.....	הקדמה
171.....	חיפוש מידע שימושי
172.....	שימושונים
	מועדפים (Favorites) – כיצד אפשר לשמור במחשב האישי קישורים
176.....	לאתרים שימושיים / מועדפים
180.....	שימושון פנימי באתר
181.....	פורטל – שער כניסה לאינטרנט
183.....	מנועי חיפוש
193.....	חיפוש בעזרת netex
194.....	חיפוש בעזרת דפי זהב
195.....	פורומים
207.....	סיכום היחידה: חיפוש מידע באינטרנט וארגונו
209.....	אינטרנט – תקשורת באינטרנט
210.....	מטרות היחידה: תקשורת באינטרנט
211.....	דואר אלקטרוני (E-Mail)
212.....	איך שולחים ומקבלים דואר אלקטרוני?
235.....	Skype – שירותי טלפוניה באינטרנט
237.....	בלוג
239.....	מסרים מיידיים
248.....	כללי התנהגות וסכנות ברשת
254.....	סיכום היחידה: תקשורת באינטרנט
257.....	אינטרנט – שירותים מקוונים
258.....	מטרות היחידה: היכרות והתנסות בשירותים המוצעים באינטרנט
259.....	שירותים מקוונים
261.....	ממשל זמין
270.....	שירותי רשויות מקומיות

271.....	מפות והתמצאות
274.....	שירותי בריאות
276.....	שירותים בנקאיים
277.....	קניות באינטרנט
282.....	חדשות
283.....	עבודה והתנדבות
285.....	היכריות
287.....	לימודים והשכלה
289.....	תרבות ופנאי?
290.....	סרטים, מופעים, אטרקציות
293.....	סיכום היחידה: אינטרנט – שירותים מקוונים
295.....	אינטרנט – היכרות עם מכשירים דיגיטליים ויישומי רשת
296.....	מטרות היחידה: היכרות עם מכשירים דיגיטליים ויישומי רשת
297.....	הקדמה
297.....	חיבור USB
298.....	מצלמה דיגיטלית
300.....	Picasa
309.....	טלפון נייד
310.....	נגן MP3 / נגן מולטימדיה
311.....	דיסק-און-קי – Disk-On-Key
312.....	שיעורי בית
313.....	סיכום היחידה: היכרות עם מכשירים דיגיטליים ויישומי רשת
315.....	נספחים
317.....	מה אפשר ומה כדאי לעשות באינטרנט
321.....	טופס מיפוי מיומנויות אינטרנט
323.....	שאלות נפוצות
327.....	מילון מונחים
343.....	לוח זמנים ותכנים בקורס הכרת המחשב והאינטרנט לאזרח הוותיק – חלק ב'

חלק א':

מהדורה א'² מהדורה ב'

ללומדים שלום וברוכים הבאים
על איגוד האינטרנט הישראלי

9.....	7	ערכת לימוד הכרת המחשב והאינטרנט לאזרח הוותיק – הקדמה
13.....	11	הכרת המחשב וסביבת העבודה Windows
14.....	12	מטרות היחידה: הכרת המחשב וסביבת העבודה
15.....	13	חלקי המחשב
16.....	14	הפעלת המחשב
17.....	15	שולחן העבודה – המסך המופיע עם הפעלת המחשב
19.....	17	כיבוי המחשב
20.....	18	העכבר
28.....	29	המקלדת
31.....	31	נגישות
36.....	35	ארגונומיה
38.....	38	תיקיות ומסמכים (קבצים) – כיצד מאוחסן המידע במחשב שלי?
43.....	44	שיעורי בית
44.....	45	סיכום היחידה: הכרת המחשב וסביבת העבודה
47.....	47	מעבד תמלילים Word
48.....	48	מטרות היחידה: מעבד תמלילים Word
49.....	49	הפעלת Word
53.....	54	חלון Word – מבט כללי
57.....	58	כתיבת טקסט ועריכתו
63.....	64	ארגון ושמירה
68.....	69	עריכת מסמכים
78.....	79	העברה והעתקה
80.....	81	"בטל" (Undo) – מתחרטים על פקודה/ות שנתתם למחשב?
82.....	83	הוספת תמונות ואיורים למסמך Word
86.....	88	WordArt
89.....	91	הדפסה של מסמך
90.....	92	יצאה מ-Word
91.....	93	סיכום היחידה: מעבד תמלילים Word

² לחלק א' קיימות שתי מהדורות: מהדורה א' בסביבות העבודה Windows XP, Microsoft Office –
 מהדורה ב' בסביבות העבודה Windows 7, Microsoft Office – Internet Explorer 6, ומהדורה ב' בסביבות העבודה Windows 7, Microsoft Office –
 Internet Explorer 8–9, Word 2007–2010.

מהדורה א' מהדורה ב'

93.....	95	אינטרנט – הכרת הדפדפן Internet Explorer
94.....	96	מטרות היחידה: לימוד אינטרנט והכרת הדפדפן
95.....	97	הקדמה
95.....	97	חיבור לאינטרנט
97.....	99	גלישה באינטרנט
111.....	112	היכן היינו? היסטוריה
111.....	112	מחיקת היסטוריה של אתרים
112.....	113	קידוד
113.....	114	הדפסה
116.....	117	סיכום היחידה: לימוד אינטרנט והכרת הדפדפן
117.....	119	נספחים
119.....	121	מה אפשר ומה כדאי לעשות באינטרנט
123.....	125	טופס מיפוי מיומנויות מחשב ואינטרנט
126.....	129	שאלות נפוצות
130.....	134	מילון מונחים
145.....	150	מה אפשר לעשות באמצעות מעבד תמלילים
152.....	Word 2010 – הבדלים מרכזיים מגרסת 2007
155.....	Internet Explorer – הבדלים בין הגרסאות
.....	לוח זמנים ותכנים בקורס הכרת המחשב והאינטרנט
157.....	157	לאזרח הוותיק – חלק א'

חלק ג':

17.....	כללים לגלישה בטוחה ברשתות חברתיות
18.....	פתיחת חשבון בפייסבוק
21.....	צעדי רשות ראשונים לאחר פתיחת חשבון
28.....	יצירת תכנים, הפצתם (שיתופם) ומחיקתם החלקית
37.....	שמירה על פרטיות ושינוי סיסמה
46.....	התמצאות בפייסבוק ועריכת פרופיל
55.....	חברים בפייסבוק
69.....	פעולות נוספות
96.....	סיכום ערכת הכרת המחשב והאינטרנט לאזרח הוותיק – חלק ג'
98.....	לוח זמנים ותכנים בקורס הכרת המחשב והאינטרנט לאזרח הוותיק – חלק ג'

הקדמה

מהי מטרתה של ערכת ההדרכה לאזרח הוויקי?

המטרה העיקרית של ערכת ההדרכה המותאמת לאזרח הוויקי היא הקניית ידע ומיומנויות בסיסיות לשימוש במחשב ובאינטרנט לצורך התמצאות ושימוש בתוכן דיגיטלי ובתקשורת מקוונת.

במה נבדלת ערכה זו מכל ערכת הדרכה אחרת?

הערכה לאזרח הוויקי פותחה על ידי איגוד האינטרנט הישראלי באמצעות מומחים שהתאימו את התכנים ואת ההסברים במיוחד לצורכי אוכלוסייה זו. בשנים האחרונות למדו עם הערכה בגרסתה הקודמת מאות מבוגרים (מדריכים ומודרכים) שחיוו את דעתם על יתרונותיה ועל חסרונותיה של הערכה בכתב, בראיונות אישיים ובקבוצות דיון. תגובותיהם נותחו במסגרת תהליך מחקרי ויושמו בערכה שלפניכם.

כיצד להשתמש בערכה?

אפשר לבחור בין למידה רצופה על פי יחידות החוברת או לעבור על תוכן העניינים ולבחור ממנו את הנושא המעניין או הרלוונטי עבורכם. למשל, אם אתם יודעים לעבוד בסביבת Windows ואין לכם עניין במעבד תמלילים Word, אפשר להתחיל ישר מהפרק על האינטרנט, ובתוכו לבחור במה שאתם מעוניינים בימים אלה (לדוגמה, שימוש בשירותי תקשורת חינוכיים נפוצים כמו וידאו צ'ט באמצעות ה-Skype).

דוגמות לעזרי למידה הקיימים בערכה

- **מודולריות:** הערכה בנויה בצורה המאפשרת בחירת אישית של נושאי הלמידה וסדר הלימוד לפי עניין וצורך.
- **למידה פעילה:** החוברות כתובות באופן המאפשר למידה פעילה ותרגול רב מהקריאה הראשונה של החומרים.
- **שיבוץ בעיות נפוצות ופתרון בגוף הטקסט.**
- **טבלה מסכמת** בסוף כל יחידת לימוד, המשמשת למעקב שלכם על התקדמותכם ומסייעת באיתור חומרים ובהפנמתם.
- **מילון מונחים** בסדר אלפביתי המאפשר איתור מהיר וקל של הנושאים הרלוונטיים.
- **פרק שאלות נפוצות** המפנה אל מיקום התשובות בחוברת ומסייע באיתור מהיר של התוכן הרצוי.
- **טבלת מיומנויות** המאפשרת מעקב אישי אחר רכישת מיומנויות. הטבלה יכולה לסייע בבחירת הנושאים הרלוונטיים ללמידה בהמשך.
- **פרק נגישות** המציג אפשרויות של התאמת סביבת העבודה האישית במחשב שעמו אתם עובדים, לצרכים הקשורים לראייה, לשמיעה ולמוטוריקה (כמו שינוי באופני התצוגה על המסך, השימוש בעכבר והשימוש במקלדת).

- הצגת חלופות לשימוש השכיח בעכבר בלחיצה הכפולה (Double click) לאורך החוברת, כדי להקל על מי שמעדיף את השימוש במקלדת, או לחיצה בודדת על מקש העכבר.
כמה המלצות לסיום לפני שאתם יוצאים למסע:
 1. זכרו שכדי ללמוד עליכם להתנסות. שבו מול המקלדת והפעילו את המחשב בעצמכם.
 2. אין הביישן למד! שאלו אם משהו אינו ברור. הקפידו לתרגל בין השיעורים תוך קריאה חוזרת של החומרים בחוברת.
 3. בשיעור הראשון מלאו יחד עם המדריך את טופס מיפוי המיומנויות ותכננו יחד מהן יחידות הלימוד שברצונכם ללמוד, וכן את סדר היחידות שתלמדו.
 4. בסוף כל שיעור עברו לטבלה המסכמת של יחידת הלימוד וסמנו ✓ במקום המתאים. כך תוכלו לראות כמה התקדמתם ומה כבר השגתם.
 5. חשוב לזכור כי לכל תלמיד קצב לימוד משלו, רכישת המיומנויות אפשרית בכל גיל והיא רצופה ברגעי סיפוק לצד רגעי קושי ותסכול. תיהנו מהישגים קטנים כגדולים וזכרו כי ההחלטה בידכם: אם החלטתם להתגייס למשימה, תוכלו תוך זמן קצר ללמוד ולהכיר את יתרונות המחשב והאינטרנט לשימושכם ולהנאתכם.

הערה חשובה

כתובות האינטרנט המופיעות בתצלומי מסכים בספר זה נאספו במהלך חודש אוקטובר 2008. כפי שתיווכחו במהלך העבודה, האינטרנט מאוד דינמי ולכן בהחלט ייתכן כי: – מסכים שתראו במחשב יהיו שונים מאלה המובאים בספר. – כתובות אינטרנט תהיינה שונות, אם האתר כבר אינו קיים. לשם כך בחרנו כתובות אינטרנט מאתרים גדולים ונפוצים שסביר כי ימשיכו לתת שירותי שירותים עוד שנים רבות. איגוד האינטרנט הישראלי פועל באופן מתמיד לעדכון החמרים בכתובת: <http://isoc.org.il/senior/materials.html>

נשמח לשמוע את דעתכם על הערכה

נקבל בברכה כל הערה או הצעה לשיפור בנוגע לתוכני הלימוד, להיקפם, לאופן הצגתם וכו'. כמו כן, נשמח לדעת על קבוצות לימוד ועל הדרכות שבהן אתם משתמשים בחומרים. אתם מוזמנים לפנות אלינו בכתובת הדוא"ל: hasbara@isoc.org.il. אם אתם מארגנים קבוצת לימוד ומשתמשים בחומרים, נשמח אם תעדכנו אותנו בכתובת הנ"ל. תודה ובהצלחה!